

ZPRÁVA PATRIARCHY NA GENERÁLNÍ SYNODĚ DUCHOVNÍCH Církve československé husitské

Vážené sestry a vážení bratři, duchovní, kazatelé, pastorační pracovníci, vážené společenství církevní synody, pozdravuji vás všechny starokřesťanským pozdravem z listu apoštola Pavla Efezským: „Pokoj bratřím a sestrám, i láska a víra od Boha Otce a Pána Ježíše Krista“ (Ef 6,23).

1. Svolání generální synody v Husově roce

Naše poslední celocírkevní synoda duchovních a kazatelů se konala v roce 2014 dne 17. října před 6. závěrečným zasedáním VIII. sněmu Církve československé husitské. Současně jsme se setkali v čase před začátkem Husova jubilejního roku 2015. Letošní synoda se uskutečňuje již v blízkém se závěru prožívaného Husova roku. To, co bylo před rokem ještě před námi, můžeme nyní již zčásti zhodnotit. Naše synoda, která má tento jubilejní charakter, je spojena i s návštěvou nejobsáhlejší výstavy instalované v Clam-Gallasově paláci v Praze, kde nám poskytnou komentovaný výklad prof. Petr Čornej, přední husitolog, a doc. Václav Ledvinka, ředitel Archivu hlavního města Prahy, dva hlavní autoři této výstavy. Věřoučná komise ústřední rady připravila pro toto naše jednání návrh „Poselství generální synody k závěru Husova roku 2015“. Tvoří protějšek ke Slavnostnímu prohlášení CČSH k 600. výročí Mistra Jana Husa, které jsme přijali před rokem na sněmu.

2. Ohlédnutí za sněmem

Před rokem ve dnech 17. – 18. října 2014 se uskutečnilo poslední 6. zasedání VIII. sněmu, které uzavřelo sněmovní práci probíhající od roku 2000. Přijetím dokumentů má tak naše církev svoji věrouku vyjádřenou v katechismu s názvem Základy víry s aktualizací odpovědí na některé otázky v podobě Stručného komentáře (*Základy víry Církve československé husitské se Stručným komentářem. Praha 2014*). V průběhu a v závěru sněmu tak byly přijaty hlavní řády, pastorální pravidla ke svátostem, třídílná Agenda pro vysluhování svátostí a konání obřadů, ekumenický dokument a další texty. Dokumenty jsou zveřejněny na stránkách naší církve – www.ccsch v rubrice sněm. Souhrnná publikace byla předána do náboženských obcí (*VIII. sněm Církve československé husitské. Průběh, dokumenty, poselství. Praha 2014*). Samostatně budou vydány publikace Agenda 2. část (Pohřební obřady), která je již v tisku, a Agenda 3. část (s pověřovacími a dalšími obřady), která je ve fázi před odevzdáním do tiskárny. Dokumenty shromážděné v souborné publikaci o VIII. sněmu byly zaslány na ústředí církví a teologickým fakultám v České republice.

Po ukončení sněmu byly utvořeny komise ústřední rady a otevřela se tak další fáze práce, vztahující se k bezprostředním úkolům i výhledově k 100. výročí Církve československé husitské a k odpovědně připravovaným podkladům k následujícímu sněmu.

3. Identita církve v aktuální diskusi

Tématem letošní synody je „Identita Církve československé husitské“. Toto téma však není možné prodiskutovat během jednoho shromáždění, ale provází nás trvale (srov. Zdeněk Kučera: *O teologickou totožnost Církve československé husitské. Praha 1988*). Toto téma můžeme na synodě v diskusi jen otevřít. Bude mu věnována teologická konference, která bude probíhat dne 19. listopadu 2015 v prostorách Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Příspěvky referujících a diskuse ve skupinách budou zaměřeny na identitu naší církve v nauce, identitu v liturgii a identitu v duchovní správě se zřetelem na mladou generaci. Úkolem věroučné komise je pak zpracovat studijní materiál s využitím příspěvků z teologické konference pro vikariátní konference duchovních pro následující rok 2016.

Biskupská rada v srpnu tohoto roku projednávala na výjezdovém zasedání v Brně na Lipové dopisy s podněty z církve, zvláště od sestry prof. Jiřiny Kubíkové (*otištěn v ČZ č. 29, s. 3*) a dalších duchovních. Z diskuse v biskupské radě vzešly například tyto pohledy a myšlenky:

- Duchovní mohou ovlivnit směřování – identitu, důrazy církve, podobně ovlivňuje život církve prostředí – regiony, kde církev působí.

- Hlavním znakem CČSH je LITURGIE CČSH, svátosti, Duch Kristův, princip svobody svědomí, který vyžaduje nové porozumění a pochopení (srov. *ZV CČSH, ot. 49, ot. 66*).

- Každý člověk v církvi by měl promýšlet, co učinil pro Krista, pro misii. Měl by být schopen sebereflexe a neměl by svalovat vinu na druhé. (*Zápis z biskupské rady ze dne 17. – 18. 8. 2015, s. 1*).

Důležité je nejen to, jak my vidíme a posuzujeme sami sebe jako církev, ale je užitečné naslouchat druhým, co o nás říkají. Pastorální katolický teolog Aleš Opatrný naši církev popisuje takto: „Tato církev nepatří do žádné skupiny nekatolických církví. Protože vznikla z římskokatolické církve, na jedné straně s ní má řadu věcí společných, na druhé straně se právě tak silně potřebuje v jiných ohledech odlišit... Pokud jde o vztah k římskokatolické církvi, najdeme zde opět dvě vyostřené pozice: ekumenicky vstřícnou, někdy až katolizující, a naopak velmi odtažitou, potírající vše, co by „katolickou minulost“ mohlo připomínat“ (*Aleš Opatrný: Pastorec zvláštních skupin. Praha 2014, cit. s. 24*). Tento popis je do značné míry výstižný a tyto dva proudy a postoje budou jistě sehrávat svoji roli v naší diskusi o identitě církve. Tato diskuse předpokládá věcnost i vzájemný bratrský přístup a ohled na hodnotu jednoty církve (Ef 4,3).

4. Husovo výročí souvisí s naší identitou

Osobnost Mistra Jana Husa jako svědka Ježíše Krista se velmi úzce dotýká naší církevní identity. Tři skutečnosti, projevující se zcela zjevně právě v tomto roce, tento předpoklad potvrzují. Tou první skutečností je spontánní a aktivní přístup ze strany náboženských obcí, především vás duchovních, kteří jste se angažovali v organizaci nespočetných akcí – bohoslužeb, přednášek, koncertů, výstav, zájezdů a dalších v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku i dalších zemích. Všem za to patří poděkování. Tato šíře i pestrá nápaditost se jistě ukáže při zpracování souhrnných zpráv z jednotlivých diecézí po skončení Husova roku. Druhou skutečností je intenzivní odborný či populárně naučný zájem o Husa a husitství z řad našich starších i mladších badatelů - teologů a církevních historiků. Také jim bych

chtěl velice poděkovat, že navázali na práci církevního historika prof. Miloslava Kaňáka a systematického teologa prof. Zdeňka Trtíka. Důležitou aktivní roli v tom měla Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy v čele s dnes již emeritním děkanem, bratrem prof. Janem Blahoslavem Láškem. Také bratr prof. Zdeňek Kučera, proděkan doc. Jiří Vogel, dr. Jaroslav Hrdlička a další pedagogové se aktivně podíleli na odborných konferencích. Třetí skutečností, potvrzující naši ideovou vztáznost k Mistru Janu Husovi, je to, že jsme byli a jsme považováni za husitskou církev. To bylo důvodem, proč jsme převzali do správy památník Mistra Jana Husa v Husinci, nesli a uskutečnili náročnou rekonstrukci a obnovu této národní kulturní památky ve spolupráci s ministerstvem kultury, jihočeským krajem a městem Husinec (srov. *Martin Gaží: Husinecká světnička – místo paměti a staletých rozpaků. In: Zprávy památkové péče. 2015, č. 2, s. 101-102*). To bylo důvodem k tomu, že se naše církev aktivně zapojila do hlavních oslav především v Praze a v místech spojených s Husovým působením v exilu, ale i s posledními okamžiky jeho pozemského života v německé Kostnici, a na mnohých dalších místech. Dobrým a prozíravým krokem bylo podepsání dohody o spolupráci s Českobratrskou církví evangelickou v chrámu sv. Mikuláše a v kostele u Martina ve Zdi dne 3. 12. 2013, na základě které jsme pak společně uskutečnili „Husovské slavnosti 2015“ jako jejich hlavní nositelé a organizátoři s podporou Magistrátu hl. Města Prahy, ministerstva kultury a dalších institucí a organizací.

Chtěl bych vyslovit vděčný dík těm, kteří připravovali a zajišťovali průběh této náročné akce, zvláště sestře dr. Haně Tonzarové a bratru dr. Jiřímu Vaničkovi. To, že Církev československá husitská je chápána jako pokračovatelka živé husovské tradice, bylo také důvodem naší návštěvy u papeže Františka v Římě, které jsme se zúčastnili dne 15. 6. 2015 společně se zástupci českobratrských evangelíků, představitelů římskokatolické církve z České republiky a zástupců našeho státu. Projev papeže Františka, pronesený při této návštěvě a obsahově navazující na výroky Jana Pavla II., má významný ekumenický dosah. Stejně tak i bohoslužba s prosbou za odpuštění a smíření konaná v Římě, v Praze v Betlémské kapli a v Týnském chrámu i na dalších místech patří k důležitému ekumenickému projevu cesty ke sblížení v Husově roce. Tato bohoslužba smíření je jedním z kroků na cestě k poznání, uznání a spolupráci křesťanů a projevenou dobrou vůlí se vyrovnávat se složitou náboženskou minulostí v naší zemi spojenou i s projevy násilného vnučování víry. Známý je projev kardinála Berana pronesený dne 20. září 1965 na II. vatikánském koncilu, ve kterém Jana Husa přímo zmiňuje (*Srov. II. vatikánský koncil očima Jana XXIII. a Pavla VI. Kostelní Vydří 2013, s. 220-221*), ale méně známou skutečností je, že určité Husovy důrazy se projevují přímo i v Deklaraci o náboženské svobodě (*Dignitatis humanae*), kde čteme o hledání a zastávání pravdy, o svědomí a o svrchované autoritě Božího zákona (*Deklaraci o náboženské svobodě. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha, s. 564nn*).

Husovo výročí podnítilo značný odborný zájem o tuto osobnost ze strany historiků a teologů. Vyšlo několik knih o Husovi od autorů Františka Šmahela, Pavla Soukupa, Ctirada Václava Pospíšila, Zdeňka Vybírala a Jakuba Smrčky, Petra Čorneje, Jiřího Kejře, Martina Chadimy, Zdeňka Uhlíře. Vyjde kniha Oty Halamy a publikace Amedeo Molnára přeložená z italštiny. Prof. Jana Nechutová vydala v překladu z latiny některé Husovy univerzitní projevy. K jednotlivým výstavám vycházejí katalogy, které dokumentují památky Husovy doby a tradice spjaté s českým reformátorem. Z konferencí konaných v Praze, Českých Budějovicích, Táboře, Olomouci a na dalších místech vycházejí a budou vycházet publikace nebo jednotlivé příspěvky, které velmi obohatí odbornou diskusi k husovským tématům.

Významná je i popularizace Husových myšlenek, jak se o to pokusil ve své knížce citátů David Loula nebo Alexandr Flek v případě Husových dopisů. Moje knížka „Seznámení s Mistrem Janem“ byla přeložena do korejštiny, do angličtiny a překládá se do němčiny. Cenné jsou i knížky pro mládež i pro děti, jako jsou publikace Kláry Smolíkové. Mezi nimi má své čestné místo i knížka Jany Krajčířkové s ilustracemi Jany Wienerové „Dopisy z Kostnice“ vydaná naší církví. Vycházející publikace zůstanou dokladem pohledů na Mistra Jana v letošním jubileu a současně se stanou bohatým studijním materiálem pro budoucnost. Můžeme jej v naší církvi ve své odborné práci ale i v praktickém katechetickém působení zužitkovat při prezentaci Mistra Jana Husa, osobnosti bytostně spjaté s naší národní křesťanskou a církevní identitou.

5. Církev v situaci sekularizace a některé motivy vazeb na CČSH

Ústředním Husovým tématem byla církev, kritika jejího vnitřního i vnějšího zesvětštění a vzdálení se některých jejích představitelů i lidu od živého Božího slova a zvěsti pravdy evangelia. Téma církve a utváření živého společenství církve na hodnotách Kristova evangelia je aktuální i pro nás jako úkol naší duchovenské, kazatelské a pastorační služby v situaci projevující se sekularizace. Za dva zřetelné znaky sekularizace západoevropské společnosti projevující se v církvi jsou považovány – snižování počtu účastníků bohoslužeb a nedostatek kněží (*srov. Jacob Kremer a Franz König: Křesťan na prahu třetího tisíciletí. Vyšehrad Praha 1996, s. 159*).

Naše církev prodělává generační proměnu a to má zjevný dopad na účast při bohoslužbách, respektive na jejím snižování. Naším zásadním a existenčním úkolem je získávání nových věřících lidí, kteří se aktivně účastní bohoslužby a života náboženských obcí. Církev má svoji instituční a organizační stránku, ale je především živým společenstvím založeným na osobních vztazích. Církev má své duchovní poklady v tradici, učení, liturgii, ale tou největší hodnotou jsou lidé věřící v Ježíše Krista a spjatí s církví.

Jaké jsou motivy těch, kteří tvoří jádra náboženských obcí, těch, kteří se účastní pravidelně nebo příležitostně bohoslužeb? Můžeme naznačit některé z nich. Je to jednak **1)** rodinná příslušnost. Lidé si znovu vybavují, že jejich prarodiče zakládali náboženské obce nebo se podíleli na stavbě sboru. Přes vztah k vlastním předkům se může projevovat i vztah k církvi, ke které oni aktivně patřili. Tato rodinná příslušnost k církvi se projevuje i v případě duchovních. Například na setkáních mládeže jsou z části mezi účastníky právě děti farářů. Přesto přímá kontinuita rodinné příslušnosti k církvi a zbožnosti již byla u většiny členů přerušena. Další motivací je **2)** vztah ke konkrétnímu faráři. Mezi členy sboru a farářem či farářkou se navazuje osobní přátelský vztah. Přes vztah k faráři se formuje vztah k církvi v konkrétním místě. To se pak projevuje i tím, že v případě personální změny v duchovní správě lidé, takto soustředění ke konkrétní osobě, odcházejí. Jiným **3)** typem motivace může být zájem o Jana Husa, husitství a vlastenecké cítění. Jde o to, aby tato motivace byla prohloubena směrem k Bibli a křesťanské víře a nezůstávala jen na rovině historické reminiscence. Uvedme ještě **4)** typ, kdy je člověk osloven v určitých existenciálních situacích – zakoušení lásky v partnerství, narození dítěte, smrt blízkého člověka. Lidé, kteří ztratí blízkého člověka a církev jim pomůže takovou ztrátu ulehčit pastoračním zájmem a konáním pohřebního obřadu, se mohou stát účastníky bohoslužby. Další **5)** možnost oslovení nového konkrétního člověka či skupiny spočívá v tom, že církev organizuje aktivity výchovné, vzdělávací, sociální,

kulturní, kterými slouží lidem. Jestliže je takováto aktivita uskutečňována ve spojení s konkrétní náboženskou obcí, mohou se někteří lidé přes tyto aktivity k církvi dostat. Mohli bychom jmenovat i další motivace vedoucí k zájmu a vztahu k naší církvi, ale uvedme tu podstatnou - duchovní motivaci, která spočívá v touze po Bohu, po jeho poznání a blízkosti, uvědomění si své hříšnosti, která je spojena s obrácením, uvěřením v Krista a proměnou života projevující se láskou k druhým. Vytrvalost a stálost v aktivitě z víry prokáže, zda se skutečně o takovouto hlubokou duchovní motivaci jedná a zda je dostatečně hluboká.

I v komplikovaných podmínkách sekularizace mají určitou úspěšnost v oslovení, získávání nových členů a v utváření živého společenství ti duchovní, kteří jsou komunikativní, kteří se také věnují trpělivě a vytrvale lidem v přípravě ke svátostem, návštěvám, duchovním a pastoračním rozhovorům. V tom také spočívá pastýřská služba konaná duchovními, na které se podílejí také další pastorační pracovníci.

6. Duchovní správa v náboženských obcích a její personální zajištění

Duchovní správa naší církve je tvořena sítí náboženských obcí územně členěných, která je rozprostřena do šesti diecézí. Pět je v České republice a jedna na Slovensku. Celkový počet náboženských obcí Církve československé husitské je celkem 292 a z toho administrovaných je 123. V pražské diecézi je 108 (49 administrovaných), v královéhradecké diecézi 62 (z toho administrovaných 27) v olomoucké diecézi 43 (16 administrovaných), v brněnské diecézi 39 (16 administrovaných), v plzeňské diecézi 37 (z toho administrovaných 15) a v bratislavské diecézi jsou 3 náboženské obce. Dosud se radikální snižování počtu náboženských obcí v žádné z diecézí neuskutečňuje, avšak probíhá vytipování „center duchovní správy“ – páteřních náboženských obcí, jako je tomu například v královéhradecké diecézi nebo brněnské diecézi.

V Církvi československé husitské v současnosti koná službu celkem 211 kněží (z toho na Slovensku 5), 28 jáhnů (z toho 1 na Slovensku), 79 kazatelů, 49 pastoračních asistentů. Externích duchovních je 27 a kazatelů 6. Celkem osob v duchovní správě je 367 (bez externích duchovních a kazatelů). Na plný úvazek působí 179 kněží, 21 jáhnů, 52 kazatelů a 29 pastoračních asistentů. Na plný úvazek koná službu celkem 281 osob. Z celkového počtu 237 duchovních (kněží a jáhnů) je 65 pracujících důchodů.

Vzdělávací institucí pro získávání odborné kvalifikace duchovních a pracovníků církve je Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy. O její činnosti podává informace výroční zpráva (*Výroční zpráva o činnosti v roce 2014. Univerzita Karlova v Praze Husitská teologická fakulta*). Dobrá spolupráce mezi církví a fakultou byla rozvíjena během děkanského období prof. Jana Blahoslava Láška. Probíhají setkání biskupů se současnou děkankou doc. Kamilou Veverkovou a rozhovory o podobách další vzájemné spolupráce a vzdělávání v církvi.

Duchovní formace bohoslovců a jejich praktické zapojování do duchovní správy v náboženských obcích je v odpovědnosti církve. Při přijímání do služby v církvi je podle současných řádů vyžadována zkouška. Zkoušku před církevní zkušební komisí od května 2008 do září 2015 konalo celkem 157 osob a někteří ji skládali vícekrát. Dva zkoušku nesložili. Tato zkouška se koná při přijetí do služebního poměru, u příležitosti žádosti o jáhenské a kněžské svěcení a při prodlužování služebního poměru na dobu neurčitou. V některých případech se jedná

o rozdílové zkoušky ze systematické a praktické teologie, když uchazeči studovali jinou teologickou fakultu než Husitskou teologickou fakultu Univerzity Karlovy.

Pro působení ve specifických službách je vyžadovaná od duchovních zvláštní kvalifikace. Je tomu tak v případě armády, kde v současnosti působí celkem pět vojenských kaplanů z naší církve. Bratr Mgr. Jan Kozler v září tohoto roku předal žezlo hlavního vojenského kaplana v podobě Bible svému nástupci plukovníkovi Mgr. Jaroslavu Kníchalovi z římskokatolické církve. Bratru plukovníkovi Mgr. Janu Kozlerovi patří poděkování za vykonávání této důležité funkce v Armádě České republiky. Probíhají také kurzy nemocničních kaplanů, kterými procházejí i duchovní naší církve. Dne 3. listopadu se bude konat v kapli vojenské nemocnice v Praze 6 - Střešovicích jejich vyslání při ekumenické bohoslužbě.

7. Aktuální společenské téma

K současné uprchlické krizi, které je živým společenským, politickým i náboženským tématem, bylo formulováno společné prohlášení biskupů Církve československé husitské z 11. září 2015 a dne 10. 10. 2015 byla vyhlášena sbírka pro křesťany v Sýrii. Obojí je zveřejněno na stránkách naší církve. Informace poskytuje ředitelka Diakonie a misie CČSH Mgr. Hedvika Zimmermannová.

8. Poděkování a biblické slovo

Sestry a bratři, v závěru bych chtěl vyslovit své poděkování vám všem, kteří konáte duchovenskou službu v náboženských obcích i v dalších aktivitách církve. Ať máte oporu ve svých spolupracovnících i podporu přímluvné modlitby ze strany sester a bratří, s nimiž tvoříte místní společenství církve. Ať vás milostivý Bůh ve vaší duchovenské, kazatelské a pastorační službě vede, ukazuje vám nové cesty a možnosti, jak předávat druhým Kristovo evangelium. Ať svým Duchem posiluje vaši víru a dobrou a vytrvalou vůli k překonávání překážek a provází vás svým požehnáním. Přijměme biblické slovo z 2. listu apoštola křesťanům do Korintu: „Nakonec žijme v radosti, napravujme své nedostatky, povzbuzujme se, budme jednomyslní, pokojní, a Bůh lásky a pokoje bude s námi“ (2 K 13,11).

Říjen L.P. 2015

Tomáš Butta